

Udskriftsdato: 15. december 2025

2018/1 BSF 57 (Gældende)

Forslag til folketingsbeslutning om totalforbud mod salg af ukrudtsmidler og sprøjtegifte med aktivstoffet glyfosat

Ministerium: Folketinget

Fremsat den 4. december 2018 af Søren Egge Rasmussen (EL), Eva Flyvholm (EL), Henning Hyllested (EL), Rasmus Vestergaard Madsen (EL) og Søren Søndergaard (EL)

Forslag til folketingsbeslutning

om totalforbud mod salg af ukrudtsmidler og sprøjtegifte med aktivstoffet glyfosat

Folketinget pålægger regeringen at indføre et totalforbud mod salg og anvendelse af ukrudtsmidlet Roundup og andre sprøjtegifte med aktivstoffet glyfosat fra senest den 1. marts 2019 både for landbrug, private haveejere og offentlige institutioner.

Bemærkninger til forslaget

Roundup og andre sprøjtegifte med aktivstoffet glyfosat bruges i meget stor udstrækning i Danmark. Både i landbruget, på offentlige arealer og i private haver.

I landbruget er sprøjtegifte med aktivstoffet glyfosat uden sammenligning de mest brugte sprøjtemidler i Danmark. Miljøstyrelsens sprøjtemiddelsstatistik viser, at der i 2016 blev solgt 1.140.700 kg af aktivstoffet glyfosat, hvoraf langt størstedelen anvendes i landbruget. I dag er der et forbud mod brug af glyfosat på marker med fødevarer fra 30 dage inden høsten, men landmænd kan fortsat bruge sprøjtegiften uden for den 30 dages forbudsperiode, og den bruges i meget stort omfang på langt de fleste landbrugsarealer i Danmark.

På offentlige arealer såsom fodboldbaner og fortove og i skoler og andre institutioner ser vi samlet set et lille fald i brugen af sprøjtegifte de 3 sidste år, der er data for, men brugen af stoffet glyfosat på statslige og kommunale arealer er steget. I kommunerne er glyfosat det aktive stof, der bruges allermest af, og her ses en stigning i forbruget fra 802 kg i 2013 til 945 kg i 2016. Også i staten er forbruget af glyfosat steget markant de seneste år, fra 594 kg i 2013 til 914 kg i 2016, dvs. en stigning på 54 pct. (»Undersøgelse af forbruget af pesticider på offentlige arealer i 2016«, Miljøstyrelsen, oktober 2018).

Roundup og andre glyfosatholdige sprøjtegifte er også de sprøjtegifte, danske haveejere køber og anvender i størst omfang. Miljøstyrelsens sprøjtemiddelstatistik viser, at der i 2016 samlet set blev solgt knap 14.280 kg af aktivstoffet glyfosat til privat havebrug, hvilket udgør over to tredjedele af det samlede salg af aktivstoffer til brug i private haver (»Salg af sprøjtemidler til brug i private haver 2015 og 2016«, Miljøstyrelsen, april 2017).

Glyfosat er godkendt som aktivstof i sprøjtegifte på baggrund af to grundlæggende antagelser: dels at glyfosat nedbrydes så hurtigt i miljøet, at giften ikke har mulighed for at forårsage forurening, dels at glyfosat ikke er farligt for miljø og sundhed. Der er rejst begrundet tvivl om rigtigheden af begge disse antagelser. Det er forslagsstillernes opfattelse, at forsigtighedsprincippet bør tages i anvendelse og der bør indføres et forbud mod glyfosat, herunder sprøjtemidlet Roundup.

WHO's kræftagentur offentliggjorde i marts 2015 en rapport, der advarede mod kræftfremkaldende egenskaber i aktivstoffet glyfosat. Organisationen undersøgte fem midler indeholdende glyfosat, og de blev alle vurderet til at være enten »sandsynligvis kræftfremkaldende« eller »muligvis kræftfremkaldende« (»IARC Monographs Volume 112: evaluation of five organophosphate insecticides and herbicides«, marts 2015).

At stoffet sandsynligvis er kræftfremkaldende, er stærkt bekymrende, da en tysk undersøgelse viser, at hele 99,6 pct. af tyske borgere har spor af glyfosat i urinen, og 75 pct. har en koncentration, der er mindst fem gange højere end grænseværdien for glyfosat i drikkevand. Der er endvidere undersøgelser, der tyder på, at Roundup kan gøre sygdomsfremkaldende bakterier resistente over for antibiotika, hvilket kan have stor betydning for både dyr og menneskers sundhed (»Sublethal Exposure to Commercial Formulations of the Herbicides Dicamba, 2,4-Dichlorophenoxyacetic Acid, and Glyphosate Cause Changes in Antibiotic Susceptibility in Escherichia coli and Salmonella enterica serovar Typhimurium«, <https://mbio.asm.org/>, marts 2015).

WHO's konklusion er også stærkt bekymrende, da man i fødevarereproduktionen ser et stigende forbrug af glyfosat, samtidig med at der findes et stigende antal af restforekomster i fødevarer. Forskning peger på, at glyfosat ud over at være kræftfremkaldende har en negativ indvirkning på nervesystemet, reproduktion og østrogenreceptorer og stimulerer deling af brystkræftceller. Endvidere er glyfosat mistænkt for at

påvirke børns hjerneudvikling og intelligens negativt (»Glyphosate: Addendum 2012«, Pesticide Action Network Asia and Pacific).

Ud over glyfosats skadelige virkninger har videnskabelige undersøgelser vist, at de hjælpestoffer, der bruges sammen med glyfosat i f.eks. Roundup, også er højst betænkelige i forhold til vores sundhed (»Forskere: Hjælpstofferne i Roundup er langt værre end glyphosat«, Ingeniøren, den 8. marts 2016, og »Co-Formulants in Glyphosate-Based Herbicides Disrupt Aromatase Activity in Human Cells below Toxic Levels«, International Journal of Environmental Research and Public Health, 2016).

I Danmark er Roundup sat på Arbejdstilsynets liste over kræftfremkaldende stoffer som en direkte følge af WHO-eksperternes melding. Det betyder, at ukrudtsmidlet fremover skal håndteres anderledes og mere forsigtigt end hidtil, når det anvendes af ansatte hos en gartner eller en landmand. Forslagsstillerne mener dog langt fra, at dette tiltag fra Arbejdstilsynet er tilstrækkeligt, da det ikke imødekommer problemerne med f.eks. stoffets negative konsekvenser for natur og miljø og de sundhedsmæssige risici, der er forbundet med indtag af fødevarer med glyfosatrester.

Grundvandet trues af glyfosat

Glyfosat er et forholdsvis let nedbrydeligt stof, der generelt bindes let til jorden. Alligevel er det fundet gentagne gange i grundvandet, selv om eksperter har hævdet, at dette ikke var muligt. Det har vist sig, at særlig kraftige regnskyl kan sende rester af Roundup ned i grundvandet (»Eksperter undsiger Miljøstyrelsen: Roundup kan true drikkevand«, Ingeniøren, den 22. august 2011).

Desuden er den såkaldte cocktaileffekt af forskellige sprøjtegifte ikke klarlagt, og der testes ikke for cocktaileffekter i grundvandsovervågningen. Det vil sige, at selv sprøjtegifte, der betragtes som harmløse, potentielt kan blive yderst farlige for både mennesker og dyr, når de blandes med andre sprøjtegifte i vandmiljøet. I forhold til vores grundvand udgør brugen af glyfosat i private haver også en trussel. Den seneste rapport om grundvandsovervågning viser, at der er meget høje koncentrationer af pesticider under byerne. Selv om de mængder Roundup, der bruges i haverne, kun udgør en brøkdel af forbruget i det professionelle landbrug, udgør de en forholdsvis større risiko for forurening af grundvandet. Årsagen er, at private ofte overdoserer, og at sprøjtegiften bliver brugt i indkørsler og på havegange og flisearealer, hvor den ikke bliver nedbrudt, før den siver ned i jorden.

Hensynet til mennesker og miljø bør stå over hensynet til EU

I november 2017 besluttede EU på et møde i EU's appeludvalg at forlænge godkendelsen af glyfosat med 5 år. Beslutningen kom efter at være blevet udskudt flere gange, fordi der ikke kunne opnås det kvalificerede flertal, der kræves blandt EU's medlemslande for at give tilladelsen. Ni lande stemte imod forlængelsen (»Glyphosat er blevet fornyet i fem år«, nyhed fra mst.dk, den 27. november 2017).

Miljø- og fødevarerministeren har i et svar til Folketinget i januar 2018 oplyst, at der ifølge EU er påvist sikker anvendelse af glyfosat i forhold til risiko for menneskers sundhed, miljø og grundvand (Europaudvalget, alm. del – svar på spørgsmål 43, folketingsåret 2017-18). Et totalforbud, kræver således, at man kan argumentere for en åbenbar sandsynlighed for en risiko. Miljøstyrelsen anser det derfor for usandsynligt, at Danmark i overensstemmelse med EU-retten må lave et totalforbud, efter stoffet er blevet godkendt af EU. Det er helt uacceptabelt, at EU-reglerne forhindrer Danmark i at skride til handling og indføre et totalforbud mod glyfosat. Det er forslagsstillerens opfattelse, at usikkerheden omkring de sundheds- og miljømæssige konsekvenser af brugen af Roundup og andre glyfosatholdige ukrudtsmidler bør tages meget alvorligt. Folketinget bør som konsekvens heraf anvende forsigtighedsprincippet, hvilket betyder, at der indføres et forbud mod Roundup og andre glyfosatholdige ukrudtsmidler fra senest den 1. marts 2019. Hensynet til EU og det indre marked bør ikke stå over hensynet til vores sundhed og miljø.

Skriftlig fremsættelse

Søren Egge Rasmussen (EL):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om totalforbud mod salg af ukrudtsmidler og sprøjtegifte med aktivstoffet glyphosat.

(Beslutningsforslag nr. B 57)

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.